

รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม*

THE MODEL QUALITY OF LIFE DEVELOPMENT OF COMMUNITY ON THE FIVE PRECEPTS VILLAGE IN NAKHON PATHOM PROVINCE

พระมหาถนอม ธาณวโร (พิมพ์สุวรรณม์)

Phramaha Tanom Thānavaro (Pimsuran)

ดวงเพชร สมศรี

Toungpetch Somsri

ธานี สุวรรณประทีป

Thanee Suwanprateep

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: mcu.mahatanom@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพบริบทวิถีชีวิตของชุมชนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 2) เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนด้วยหลักศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม งานวิจัยนี้เป็นเชิงคุณภาพ มีการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนสนับสนุนและประชากรเฉพาะกลุ่มจำนวน 48 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอเชิงพรรณนาวิเคราะห์ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพบริบทวิถีชีวิตชุมชนของหมู่บ้านอยู่รวมกันเป็นชุมชนใหญ่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมเป็นหนึ่งในชุมชนที่ดำเนินชีวิตตามวิถีพุทธ 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยยึดมั่นตามคำสอนทางพระพุทธศาสนาส่งผลให้ประเทศชาติมีความสงบร่มเย็น 3) รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เกิดเป็นผลสำเร็จเป็นรูปธรรม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุขได้ 7 ประการ ดังนี้ 3.1) รับนโยบายแนวทางการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 3.2) สนับสนุนให้บุคลากรต่าง ๆ เข้าร่วมหมู่บ้านรักษาศีล 3.3) ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักศีล 5 ทางพระพุทธศาสนาให้ลึกซึ้งถึงแก่น 3.4) การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีด้วยการพัฒนาตน และด้านจิตใจ 3.5) การที่จะทำชีวิตที่มีการพัฒนาที่ยั่งยืน

* Received 4 April 2021; Revised 15 April 2021; Accepted 24 April 2021

ต้องปฏิบัติตามหลักธรรมคัมภีร์โลก 2 ประการ ควบคู่กับศีล 3.6) ปฏิบัติตนด้วยการรักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัดและ 3.7) ปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในนครปฐม

คำสำคัญ: รูปแบบ, การพัฒนาคุณภาพชีวิต, หมู่บ้านรักษาศีล 5

Abstract

This research article objective 1) to study the states and contexts on ways of life in five precepts observation project based community, 2) to study the development on the quality of life of community in Nakhon Pathom province, and 3) to propose the development model on the quality of life of five precepts observation project based community in Nakhon Pathom province. This research is qualitative. Have a documented study in – depth interview data analysis with 48 contributors and a specific population by selecting them individually and presenting descriptive analysis. The result of the study were as follows: 1) As regards the states and contexts concerning the community's ways of life, the research was found that people's ways of life are of the simplicity based on certain tradition, custom, art and culture where Buddhist ways of life are properly observed. 2) When it comes to the development of the quality of life, it was found that people properly follow Buddhist teachings giving rise to peoples' higher quality of life resulting in providing the peacefulness to the country which guarantees the happiness, 3) As far as the development model on the quality of life of five precepts observation project based community in Nakhon Pathom province is concerned, seven steps leading to the concrete happy society are proposed by this research as follows: 3.1) the policy on the five precepts observation project based community should be taken, 3.2) people from various sectors should be promoted to participate in the given project, 3.3) the proper understanding of Buddhist five precepts should be made, 3.4) the development of the quality of life requires the development of the self and mind, 3.5) one's life cannot be sustainably developed unless one properly follow two kinds of virtue that protect the world side by side with such precepts, 3.6) proper observation of five precepts should be done, and 3.7) following the given guidelines concerning the development of the quality

of life of the five precepts observation project based community in Nakhon Pathom province.

Keywords: Model, Quality of Life Development, The five precepts village

บทนำ

มนุษย์ เมื่ออยู่รวมกันในสังคมย่อมมีปฏิสัมพันธ์กันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง การที่จะทำให้สังคมมีความสงบสุขร่มเย็นนั้น ย่อมต้องอาศัยปัจจัยที่เป็นพื้นฐานที่ประกอบด้วย การไม่เบียดเบียนตนเอง และไม่เบียดเบียนคนอื่น และที่สำคัญจะไม่เบียดเบียนสังคมโดยรวม ซึ่งความไม่เบียดเบียนเป็นปัจจัยพื้นฐานของศีล 5 ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ อันเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในสังคมตามหลักการทางพระพุทธศาสนา มีศาสนาเป็นที่พึ่ง ให้ความสงบร่มเย็นหล่อหลอมด้วยการหลักธรรมคำสอน ซึ่งอยู่ในความคิดชีวิตจิตใจของคนมาเป็นเวลายาวนาน ดังปรากฏในจกักรัตติสูตรกล่าวโดยสรุปไว้ว่า พระเจ้าทัฬหะเนมิ จึงได้พระราชทานพระบรมราโชวาทว่า พวกท่านไม่พึงฆ่าสัตว์ ไม่ถือเอาของที่เขาของยังไม่ได้ให้ ไม่พึงประพฤติผิดในกาม ไม่พึงพูดเท็จ ไม่พึงดื่มน้ำเมา จงบริโภคน้ำตามเดิมเถิด ในปาฏิกสูตร จกักรัตติสูตร และอัครคัมภีร์สูตร พระสูตรทั้ง 3 นี้ได้กล่าวถึงกำเนิดสังคมมนุษย์ เมื่อเริ่มแรกที่เดิยวมุขยอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ต่อมาเมื่อมนุษย์มีมากขึ้น ความโลภ ความโกรธ ความหลง ได้แสดงพฤติกรรมผิดศีลเป็นเหตุให้ลักขโมย การกล่าวเท็จ การฆ่าฟันกัน (สุพัตรา สุภาพ, 2549) เมื่อมีความขัดแย้งเช่นนี้ขึ้นจึงได้มีข้อบัญญัติหรือศีลขึ้น ที่มุ่งส่งเสริมให้มีหลักอยู่ร่วมกันอย่างมีเหตุผลและสันติสุขนี้ (สมเด็จพระญาณสังวร สุวฑฒโน, 2557) แม้ปัจจุบันจะมีเหตุการณ์เกิดขึ้นต่าง ๆ มากมายที่เป็นปัญหา แต่พุทธศาสนิกชนก็นำหลักธรรมมาเยียวยาสังคมได้ หลักธรรมหนึ่งที่สามารถเยียวยาสังคมได้คือ หลักศีล 5 เป็นแนวทางเบื้องต้นที่สามารถขัดเกลานิสังยใจคอกให้มนุษย์มีความประณีตยิ่งขึ้น และการกระทำดีงามรู้จักยับยั้งชั่งใจ จะกระทำ จะพูด จะคิด ก็ต้องไตร่ตรองให้รอบคอบดีเสียก่อน (บุญมี แทนแก้ว, 2548) ทุกศาสนาในโลกนี้ล้วนมีจุดหมายอย่างหนึ่งที่เหมือนกันคือ สอนให้คนไม่เบียดเบียนกันเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ดังคำกล่าวของสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ความตอนหนึ่งว่า มูลเหตุแห่งการเกิดขึ้นของศาสนาทั้งหลายในโลก ล้วนมาจากการตระหนักถึงความทุกข์ในโลก และต้องการให้เขาเหล่านั้นเข้าถึงสันติสุขอย่างแท้จริง การที่ทุกศาสนาได้ทุ่มเทชีวิตของท่านจนลมหายใจสุดท้ายเพื่อให้ชาวโลกทั้งหลายพ้นทุกข์และเข้าถึงสันติสุขนั่นเอง (สมเด็จพระมหาธีรราชมณฑลจารย์ วรบุญโญ, 2014)

แม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย ได้รับโอกาสทางการศึกษามากกว่าในอดีต ในทางตรงกันข้าม ปัญหาทางด้านศีลธรรมจริยธรรมของคนในนครปฐม กลับพบว่า มีการไม่รักษาศีลมากขึ้น มีเหตุการณ์ของการใช้ความรุนแรงต่าง ๆ มีการเบียดเบียนชีวิต และลักขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น ดังที่ให้เห็นเป็นข่าวในแต่ละวัน สำหรับ

ชุมชนตัวอย่างในจังหวัดนครปฐมที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีปัญหาที่เกิดขึ้น 1) ชุมชนตำบลวังตะกุ่ม มีปัญหาเด็กนักเรียน นักศึกษา ตั้งครรภ์ในวัยเรียน 2) ชุมชนตำบลวัดสำโรง มีพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งในกลุ่มเด็กและกลุ่ม 3) ชุมชนตำบลคลองใหม่ มีคดีทำร้ายร่างกายชีวิตของผู้อื่น 4) ชุมชนตำบลดอนตูม มีปัญหาครอบครัวแตกแยก และเกิดความรุนแรงในเด็กและสตรี 5) ชุมชนตำบลทุ่งขวาง มีปัญหาเด็กถูกล่อลวง บังคับ ชูเซ็นเด็ก และผู้หญิงเพื่อการค้าประเวณี และใช้แรงงานผิดกฎหมาย 6) ชุมชนตำบลลำลูกบัว มีปัญหาการกู้เงินนอกระบบ ติดเล่นหวยอยากรวยทางลัด และ 7) ชุมชนตำบลมหาสวัสดิ์ มีปัญหาน้ำเน่าส่งกลิ่นเหม็นและมีขยะอยู่ในคลองมหาสวัสดิ์ มีการลักขโมย เป็นต้น การยอมรับกันทั่วไปว่า ศีล 5 เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของคนในสังคม ในแต่ละศาสนานั้น มีจุดประสงค์เช่นเดียวกันเพื่อให้ศาสนิกชนในศาสนาของตนได้ศึกษานำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันเพื่อเป็นประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวมเหมือนกัน คำสอนต่าง ๆ ก็มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ การศึกษาและนำไปปฏิบัติเพื่อชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ ยึดมั่นในการทำความดี ปฏิบัติดี ตลอดถึงเว้นจากการทำร้ายเบียดเบียนกันและกันเป็นต้น หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจึงมีคุณค่า มีความสำคัญ และมีประโยชน์ต่อชีวิต ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ (พระมหาโพธิวงศาจารย์ สุรเตโช, 2558)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับ “รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม” และเป็นชุมชนใหญ่มีขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี ศิลปะวัฒนธรรมอันพื้นฐานความดีของการสร้างสังคมวิถีพุทธ วิถีธรรม ในหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพราะเป็นจังหวัดนาร่องของประเทศไทยที่สนับสนุนให้เกิดการรักษาศีล 5 อย่างจริงจัง และเกิดสัมฤทธิ์ผลมากที่สุด ส่งเสริมให้ประชาชนนำศีล 5 ไปสู่การประพฤติปฏิบัติอย่างจริงจังเชื่อว่า สังคมไทยจะดีขึ้นอย่างแน่นอน อันจะเป็นผลนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกิดขึ้นในสังคมไทยในยุคปัจจุบันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพบริบทวิถีชีวิตของชุมชนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนด้วยหลักศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัด

นครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview) โดยผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนแห่งการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย มีขั้นตอน และวิธีการดำเนินงานวิจัย 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้
1.1 ขึ้นกำหนดกรอบในการวิจัย กำหนดเนื้อหาในการวิจัย โดยให้อยู่
ในประเด็นหัวข้อเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5
ในจังหวัดนครปฐมเป็นหลัก

1.2 ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร
จากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยได้วางขอบเขตในการศึกษา
ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1.2.1 ขอบเขตเนื้อหาจากเอกสารข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่
พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ศึกษาจากอรรถกถา
รวมทั้งหนังสือตำราทางพระพุทธศาสนา หนังสือวิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความทางวิชาการ
มุ่งศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการในส่วนที่มีความเกี่ยวข้อง และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต
เป็นต้น

1.2.2 ขอบเขตของพื้นที่สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ หมู่บ้าน
รักษาศีล 5 ใน 7 อำเภอ จังหวัดนครปฐม 106 ตำบล 939 หมู่บ้าน (สำนักงานจังหวัดนครปฐม
, 2564)

1.2.3 ขอบเขตเนื้อหาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยศึกษา
จากการสัมภาษณ์นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ พระภิกษุ นักปราชญ์ในพื้นที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้
ทราบข้อมูล แนวคิด และความคิดเห็นเกี่ยวกับ รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน
หมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาจากการเลือกเจาะจงจากคุณสมบัติ โดยเป็น
นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ พระภิกษุ ปราชญ์ในท้องถิ่น เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า เป็น
ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน
หมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

2.1.1 กลุ่มผู้นำหมู่บ้านใน 7 อำเภอ จำนวน 14 คน
โดยแยกเป็นกำนัน จำนวน 7 คน และผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 7 คน

2.1.2 กลุ่มชาวบ้านที่รักษาศีล 5 ใน 7 อำเภอ จำนวน
14 คน โดยแยกหมู่บ้านละจำนวน 2 คน 7 หมู่บ้าน

2.1.3 กลุ่มนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาและจิตวิทยา
จำนวน 20 รูป/คน ดังนี้ 1) ผู้มีส่วนสนับสนุนและผลักดันให้เกิดโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5
12 รูป 2) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา 5 รูป/คน 3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนา
2 ท่าน และสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด 1 ท่าน รวมทั้งสิ้นจำนวน 48 รูป/คน

2.2 วิธีเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยมีกระบวนการในการออกแบบเครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ ดังนี้

3.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม จากพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2 นำแบบสัมภาษณ์เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

3.3 พัฒนาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.4 นำแบบสัมภาษณ์เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือวิจัยเพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ และเหมาะสม

3.5 พัฒนาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามผู้ทรงคุณวุฒิ

3.6 นำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แบบไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้เลือกไว้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม จากข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ พระภิกษุ ปราชญ์ ในท้องถิ่น เพื่อให้ทราบข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม

5. จัดทำข้อมูลที่ได้ มาสรุปในแต่ละประเด็น และจัดทำหมวดหมู่ตามเนื้อหาการวิจัย

6. สรุปผล และนำเสนอผลการวิจัย จัดทำในลักษณะของพรรณนาวิเคราะห์ บรรยายโวหาร หรืออธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ตามลำดับเหตุการณ์ มุ่งเน้นความชัดเจน ตรงประเด็น กล่าวถึงแต่สาระสำคัญตรงไปตรงมาที่ได้กำหนดไว้แล้ว

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ได้ค้นพบประเด็นที่ตอบคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สภาพบริบทวิถีชีวิตของชุมชนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ผู้วิจัยประมวลสรุปเกี่ยวกับสภาพบริบทวิถีชีวิตของชุมชนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ได้ดังนี้ สภาพบริบทวิถีชีวิตชุมชน ในสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่แตกต่างไปจากอดีต ทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของคนทำให้เกิดปัญหาในชีวิตประจำวันตามมามากมาย

ประกอบกับคนที่กระทำผิดศีลข้อหนึ่งข้อใด จะแสดงพฤติกรรมหรือการกระทำที่ผิดปกติของมนุษย์ออกมา ซึ่งจะก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวาย เกิดความเดือดร้อนทั้งต่อตนเอง หมู่คณะ และสังคมโดยส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน ลดปัญหาความขัดแย้ง สร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล 5 มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวันนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิต

ผลการวิจัยพบว่าในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาสังคมที่องกามนั้น ต้องอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า ศีล ในพระพุทธศาสนา 5 ถือได้ว่าเป็นกฎระเบียบอยู่คู่กับสังคมพุทธของไทยมาแต่โบราณ โดยศีลเป็นบทบัญญัติพื้นฐานทางพระพุทธศาสนาและเป็นการสร้างความสุขของบุคคล และสังคมอันมีจิตสำนึกแห่งความดีงาม เป็นมรรควิธีและเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีงามและการจัดการเพื่อคุ้มครองชีวิตที่ดีร่วมกัน ศีลยังถือได้ว่าเป็นหมวดธรรมที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคมอีกด้วย และศีลยังมีอิทธิพลต่อสังคมมาก เพราะจัดเป็นบรรทัดฐานทางด้านศีลธรรมของพุทธศาสนิกชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ที่ยึดถือปฏิบัติกันมาโดยถือว่าเป็นกฎระเบียบที่ให้คุณค่ามหาศาลแก่มนุษย์ ทำให้อยู่กันอย่างสงบและช่วยส่งเสริมชุมชนต่าง ๆ ให้อยู่ร่วมกันด้วยความเป็นระเบียบที่ให้คุณค่ามหาศาลแก่มนุษย์ ทำให้ครอบครัวอบอุ่น มีความจริงใจต่อกัน ไว้วางใจซึ่งกันและกันได้ ไม่ต้องเป็นห่วงกังวลอะไรมากนัก จึงถือกันว่าศีล 5 เป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ควบคุมความประพฤติซึ่งกันและกัน ทำให้การอยู่ร่วมกันเกิดความสันติสุข สงบ อันเป็นเหตุให้เกิดความสามัคคีในหมู่ชน เกิดความรักใคร่ปรองดองสมานฉันท์และการเห็นคุณค่าตนเองและผู้อื่น

มนุษย์ทุกคนในโลกล้วนแต่ต้องการความสุขไม่ต้องการความทุกข์คือรักสุขเกลียดทุกข์ ด้วยกันทั้งนั้นแต่ด้วยเหตุที่ยังมีคนบางคน บางกลุ่ม ไม่มีความเข้าใจถึงความรักความสามัคคี ความเมตตากรุณาปราณีและไม่สามารถควบคุมกิเลสภายในใจของตนได้ดีพอ จึงก่อความขัดแย้งเบียดเบียนประหัตประหารเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ความสงบสุขและสันติภาพจึงเกิดขึ้นได้ยาก ผลที่เกิดขึ้นคือความ สูญเสียโรคทรัพย์ สมบัติ ชีวิตร่างกาย ความขัดแย้งไม่เข้าใจกัน ความรักในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง มิตรสหาย เสียแม้กระทั่งความมั่นใจในตนเอง ไม่มีความกล้ากลัวลา อาจหาญ และเกิดความขัดแย้งต่าง ๆ นา ๆ ทุกอย่างจนจบลงด้วยการประหัตประหาร ทำร้ายชีวิตร่างกายซึ่งกันและกัน สิ่งที่จะทำให้บุคคลและโลกเกิดสันติภาพความสงบสุขขึ้นมาได้ก็คือ ศีล 5 ประการ ฉะนั้น ศีลจึงเป็นเสมือนกฎระเบียบกติกากฎของชีวิตและสังคมที่จะทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เมื่อบุคคลดำเนินการตามหลักศีล 5 แล้ว ย่อมจะสร้างสังคมให้เกิดสันติภาพขึ้นมาได้ เพราะศีล 5 เป็นหลักประกันสังคมโลกได้เป็นอย่างดี เป็นหลักประกันความมั่นคงของสิ่งที่หวงแหนอันเป็นที่รักของคนทั้งหลายในสังคม

เพราะสังคมเป็นภาพรวมของคนที่อยู่ร่วมกัน เมื่อคนมีศีลแล้ว ก็เป็นหลักประกันของคนรอบข้าง รวมทั้งทรัพย์สินอันเป็นที่รักที่ซบใจของตนเองและผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนด้วยหลักศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม

คณะสงฆ์ซึ่งนำโดยเจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เล็งเห็นความสำคัญของศีล 5 และคุณค่าของการรักษาศีล 5 จึงได้ดำเนินนโยบายให้เกิดโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หรือโครงการ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” โดยได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย เช่น มหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน องค์กรเครือข่ายทางสังคมต่าง ๆ ตลอดจนภาคีเครือข่ายอื่น ๆ ได้นำหลักของศีล 5 ให้เข้าถึงประชาชนทุกระดับพื้นที่ทั่วประเทศ เพื่อสร้างความสามัคคีปรองดองและประโยชน์สุขของประชาชน และเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยยึดมั่นตามคำสอนทางพระพุทธศาสนาอันจะส่งผลให้ประเทศชาติมีความสงบร่มเย็น เมื่อประเทศชาติมีความสงบร่มเย็นแล้ว ก็จะเป็นหลักประกันให้แก่สังคมโลกเกิดความสงบสุขต่อไป

หมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมเป็นรูปแบบของการสร้างสังคมตามแนววิถีพุทธได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเคารพในสิทธิของกันและกัน ได้แสดงตนเป็นพุทธมามกะ ได้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนาให้สมกับที่สังคมไทยเป็นเมืองที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา และโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ได้สอดคล้องกับนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช) เกี่ยวกับการให้ทุกภาคส่วนในประเทศร่วมมือกันดำเนินการในเรื่องการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ทำให้ประชาชนมีความรักความสามัคคี โดยเริ่มจากครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ไปจนถึงจังหวัด ได้มีส่วนร่วมในการปฏิรูปประเทศไทยและพัฒนาประชาธิปไตยให้เข้มแข็ง ซึ่งจะนำพาประเทศก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน

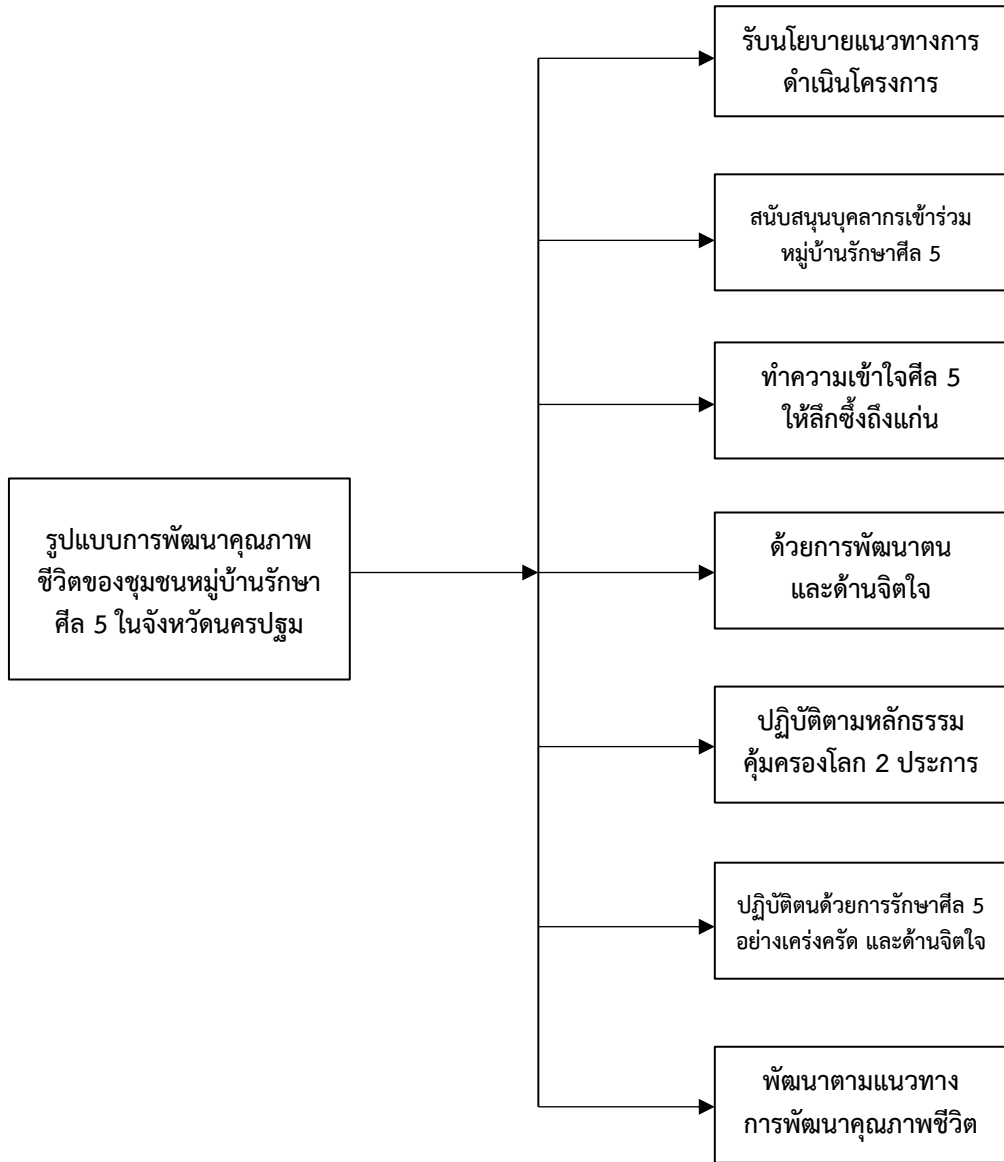
3. รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม

สภาพบริบทวิถีชีวิตชุมชน/หมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 แล้ว รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนตามหลักศีล 5 จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยหลักการงดเว้นศีล 5 ด้วยวิธีดี 3 และเบญจธรรม แต่ในปัจจุบันเกิดมีขั้นตอนต่าง ๆ ของหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีการวางแผน มีการหารือกัน เป็นต้น ทำให้เกิดรูปแบบการรักษาศีลที่สอดคล้องกับบริบทวิถีชีวิตชุมชน เมื่อบุคคลรักษาศีล 5 ได้บริสุทธิ์สมบูรณ์แล้ว จะส่งผลให้บุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคมมีสันติสุข แห่งประเทศชาติ มีศีล มีสุข มีปรองดอง มีสมานฉันท์ มีสามัคคี มีสันติสุข ปลอดภัย เสพติด มีปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ ลดลง และมีความสุขดังกล่าวนั้นคือมีความดีงามของปัจเจกบุคคล มีความละเอียดใส่ใจในการทำบาป และมีความเกรงกลัวต่อการทำบาป มีความเชื่อเรื่องของการกระทำความดีและความชั่ว การเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารวัฏ มีสติกำกับอยู่ทุกขณะ

เวลา มีเบญจธรรมต่อกัน คือ มีเมตตา มีสัมมาชีพ มีการยกย่องสตรี มีการรักษาสัจจะ และ มีการงดเว้นจากอบายมุขต่าง ๆ อันเป็นที่ตั้งของความเสื่อมทั้งหลาย

รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัด นครปฐม สามารถแสดงแผนภูมิ ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องนี้ มีข้อค้นพบที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เกิดเป็นผลสำเร็จเป็นรูปธรรมและจำเป็นต้องได้ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน เพื่อพัฒนาตนเองและผู้อื่น เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างยั่งยืนสงบสุข ที่สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. สภาพบริบทวิถีชีวิตของชุมชนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 สภาพบริบทวิถีชีวิตชุมชนในสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่แตกต่างไปจากอดีต ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของคนทำให้เกิดปัญหาในชีวิตประจำวันตามมามากมาย ประกอบกับคนที่กระทำผิดศีลข้อหนึ่งข้อใด จะแสดงพฤติกรรมหรือการกระทำที่ผิดปกติของมนุษย์ออกมา ซึ่งจะก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวาย เกิดความเดือดร้อนทั้งต่อตนเอง หมู่คณะ และสังคมโดยส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติให้เกิดความสงบสันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน ลดปัญหาความขัดแย้ง สร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล 5 มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวันนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งสอดคล้องจากการสัมภาษณ์ของ พระครูพิศาลสาธุวัฒน์ ว่า การเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครพนมนั้น แต่ละชุมชน เมื่อเข้าใจโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เราสามารถมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างปรกติหรือลงตัวนอกจากนี้ประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดนครพนมเห็นว่า ในปัจจุบันจะดำเนินชีวิตโดยไม่ต้องฆ่าสัตว์ชนิดใดชนิดหนึ่งเป็นเรื่องที่ยากเป็นไปไม่ได้แต่เราไม่มีเจตนาฆ่าแต่เพียงอรรถภาพให้เป็นไป และเห็นว่าการฆ่าสัตว์ไม่ใช่สิ่งที่ผิดธรรมชาติ เพราะทำไปเพื่อความอยู่รอดของคนในครอบครัวและเพื่ออาชีพที่มั่นคงในอนาคตของพวกเขา (พระครูพิศาลสาธุวัฒน์ จารุโภ, 2563) และยังสอดคล้องจากการสัมภาษณ์ของ วันชัย สวัสดิ์แดง ว่า บางท้องที่ในจังหวัดนครพนมสามารถที่จะเปิดบ้านทิ้งไว้ได้เลย กรณีลักขโมยจะไม่เกิดขึ้น เช่น หมู่บ้านศาลาดิน เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มีโครงการอบรมสร้างความเข้าใจให้ความรู้ ฝึกอาชีพ โรงการอบรมสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้ชุมชนอย่างยั่งยืน และมีชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ตาสัปประรด) กระจายอยู่ทั่วหมู่บ้าน คอยดูแล เป็นหูเป็นตา แจ้งข่าวสาร อปพร. (อาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน) เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ มีคณะกรรมการหมู่บ้านรักษาความสงบ และช่วยกันเป็นหูเป็นตาให้แก่กันและกัน (วันชัย สวัสดิ์แดง, 2563)

2. ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนด้วยหลักศีล 5 ในจังหวัดนครพนม การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นเรื่องที่มีการถวาทถึงกันมากในปัจจุบัน เพราะถือว่าคุณภาพชีวิตมีเป้าหมายของการพัฒนา แม้ว่าจะสามารถพิจารณาคุณภาพชีวิตได้หลายมิติและหลายมุมมอง อันเนื่องมาจากการมีปรัชญาที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง แต่แก่นแท้ของคำว่า “คุณภาพชีวิต” ก็คือ การมีชีวิตที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมของตนเองได้อย่างเป็นปกติสุข ซึ่งการที่ประชาชน หรือบุคคลจะสามารถมีความเป็นอยู่ที่ดีได้นั้น ก็เนื่องมาจากการที่ได้อาศัย อาศัยอยู่ในสังคมที่มี

ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่เหมาะสม และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของการดำรงชีวิตนั้นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุทิตย์ อาภากร กล่าวไว้ว่า ในการทำบุญทุกครั้งจะต้องมีการรับศีล 5 ทุกครั้ง ไม่ว่าจะงานมงคล หรืองานอวมงคล จะมีการรับศีล 5 ทุกครั้งไป ศีล 5 จึงเป็นหลักการขั้นพื้นฐาน เป็นบทบัญญัติพื้นฐานที่ทุกคนจะต้องถือเป็นหลักปฏิบัติร่วมกัน เพราะศีล 5 คือบทบัญญัติพื้นฐาน ของการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นหลักประกันของชีวิต หลักมนุษยธรรม จิตสำนึกแห่งความงาม ความรักในตนเองและเพื่อนมนุษย์ การสร้างสันติภาพสากล เครื่องบ่งชี้ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และคุณธรรมพื้นฐานของสังคม (พระมหาสุทิตย์ อาภากร, 2558) และยิ่งสอดคล้องจากการสัมภาษณ์ของ พระพรหมเวที (สุเทพ ฝุสฺสธมฺโม) ว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน/ หมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ก็เช่นเดียวกัน จำต้องมีสติทุกคราวในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ภายใต้กรอบของศีล 5 ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อความดีงามทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และ สังคมในที่สุด (พระพรหมเวที ฝุสฺสธมฺโม, 2563)

3. รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม จากการที่ได้ศึกษาถึงรูปแบบการรักษาศีล 5 อาศัยหลักการเดิมตามหลักวิธีทั้ง 3 ประการคือ การงดเว้นด้วยการสมาทาน (สมาทานวิธี) การงดเว้นเฉพาะหน้า (สัมปตวิธี) และการงดเว้นได้เด็ดขาด (สมุจฺเจทวิธี) ซึ่งสอดคล้องจากการสัมภาษณ์ของ พระเทพศาสนาภิบาล (แย้ม กิตติธโร) ว่า รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักศีล 5 ในอดีตจะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยหลักการงดเว้นศีล 5 ด้วยวิธี 3 และเบญจธรรม แต่ในปัจจุบันก็มีขั้นตอนต่าง ๆ ของหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีการวางแผน มีการหารือกัน เป็นต้น ทำให้เกิดรูปแบบการรักษาศีลที่สอดคล้องกับบริบทวิถีชีวิตชุมชน เมื่อบุคคลรักษาศีล 5 ได้บริสุทธิ์สมบูรณ์แล้ว จะส่งผลให้บุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคมมีสันติสุข แห่งประเทศชาติ มีศีล มีสุข มีปรองดอง มีमानฉันท มีสามัคคี มีสันติสุข ปลอดภัยปลอดภัย (พระเทพศาสนาภิบาล กิตติธโร, 2563) สอดคล้องจากการสัมภาษณ์ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ โอภูสู ว่า ปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ ลดลง และมีความสุข กล่าวคือความดีงามของปัจเจกบุคคล มีความละเอียดใจในการทำความดีความชั่ว และมีความเกรงกลัวต่อการทำบาป (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ โอภูสู, 2563) สอดคล้องจากการสัมภาษณ์ของ พระเทพมหาเจติยาจารย์ (ชัยวัฒน์ ปญฺญาลิรี) ว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตประการแรกต้องรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบรักษาสัจจะให้มั่น โดยการให้ความรู้ความเข้าใจ แนะนำแก่บุคคลในชุมชนให้รักษาคำพูดของตนภายในครอบครัวของตนเองก่อนแล้วค่อยขยายสู่สังคม และปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างที่ดี (พระเทพมหาเจติยาจารย์ ปญฺญาลิรี, 2563) รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 จะเกิดสัมฤทธิ์ผลได้ทุกภาคส่วน ต้องมีส่วนร่วมทั้ง 3 รูปแบบทั้งนี้เพราะสมาชิกส่วนใหญ่ต่างรับรู้เกี่ยวกับนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 และเข้าร่วมกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์และรับรู้ถึงรูปแบบ

การเกิดขึ้นภายใต้การเชื่อมโยงขององค์กรจัดตั้งของภาครัฐเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนและสร้างรูปแบบไปยังภาคประชาชนจนเกิดการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 การจัดทำกิจกรรมร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนครปฐม

องค์ความรู้ใหม่

จากข้อค้นพบจากการศึกษา สรพองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้ รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เกิดเป็นผลสำเร็จเป็นรูปธรรมจับต้องได้และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนเพื่อพัฒนาตนเองและผู้อื่น เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมสงบสุขอย่างยั่งยืน ที่สามารถนำมาอธิบายได้ว่า วิธีการในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นเบื้องต้นมีวิธีการทำให้ระลึกรักษาศีล 5 เนื่องนิตยทุกลมหายใจ สวดมนต์สมาทานศีล 5 วันละ 2 ครั้ง เช้า – เย็น ครั้งละ 5 นาที มีสติอยู่กับการทำงานในชีวิตประจำวัน ออกกำลังกายด้วยการจงกรม นั่งสมาธิ อย่างน้อยวันละ 10 นาที ฝึกการหายใจด้วยการมีสติ กำหนดอย่างน้อยวันละ 10 นาที จะมีสุขภาพที่แข็งแรง ชีวิตก็มีความสุขอย่างยั่งยืน จะเห็นได้ว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยศีล 5 มีผลทำให้ชีวิตมีความสุข ครอบครัวสงบสุข และสังคมก็เกิดสันติสุข โดยสรพได้ดังนี้ เริ่มต้นต้องมีศีล ครอบครัวมีความสุข การทำงานมีความสุข สามัคคีสังคมาปรองขันธ์มีความสุขไปด้วย สร้างกิจกรรมในครอบครัวให้อบอุ่น มีจิตสาธารณะในสังคม ทำคุณประโยชน์แก่ส่วนรวมและสังคม ใช้ความรู้ให้บริการแก่สังคมด้วยการสั่งสอนชี้แนวทางแก่ลูกศิษย์และประชาชน การจัดอบรมและประชุมเชิงสนทนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นเบื้องต้นมีการอบรมดังนี้ ประเด็นสำคัญ เมื่อผู้นำได้รับนโยบายตามมติมหาเถรสมาคมแล้ว ภายใต้การนำของคณะสงฆ์ ฟังความคิดเห็นรอบด้าน ประกอบกับการวิเคราะห์ว่า สิ่งที่ต้องทำให้เกิดขึ้นและชุมชนก็ปรารถนาที่จะเห็นคือ การสร้างการมีส่วนร่วม คือ การเปิดพื้นที่วงสนทนาหรือสภากาแฟ ให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นที่จะพัฒนาชุมชนให้เกิดสันติสุขด้วยการขับเคลื่อนให้คนในชุมชนมีศีล 5 ผลของการเปิดวงสนทนา เพื่อให้สมาชิกของชุมชนได้มาแลกเปลี่ยนความเห็นและแสดงทิศทางของหมู่บ้านร่วมกันในลักษณะเครือข่ายเพื่อมุ่งหวังให้ประชาชนมีความรักความสามัคคี ปรองดองสมานฉันท์และเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โครงการออมทรัพย์ที่สนับสนุนการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อปลูกจิตสำนึกหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนหมู่บ้านศาลาดิน เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ประจำปี 2552 สมัครเข้าสู่ระบบ มชช. (มาตรฐานงานชุมชน) โดยผ่านเกณฑ์ประเมินประเภทชุมชน ปี 2552 มีกิจกรรมการดำเนินงานหมู่บ้านต้นแบบในด้านต่าง ๆ การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพและการมีส่วนร่วมส่งเสริมการพัฒนาชีวิตตามหลักศีล 5 เพื่อสร้างหลักประกันให้ บังเกิดความสงบสุข และความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตยิ่งขึ้นนั้น และการมีส่วนร่วมด้วยกันก็จะยิ่งทำให้การพัฒนาชีวิตตามหลักศีล 5 ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้นหมู่บ้านที่

จัดกิจกรรมโดยใช้หลักการศีล 5 มาพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชน ดังเช่น หมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบ จังหวัดนครปฐม ได้มาเป็นหมู่บ้านศีล 5 ตัวอย่าง จะเห็นได้ว่าการรักษาศีล 5 เป็นหลักธรรมที่เป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตที่สามารถที่จะเห็นเป็นประจักษ์เป็นรูปธรรมจับต้องได้ใช้จริงได้นำไปปฏิบัติใช้ชีวิตความเป็นอยู่อย่างพอเพียงอย่างไม่ยากเย็น ศีลจึงเป็นกติกาสังคมที่ยึดถือปฏิบัติกันโดยถือว่าเป็นกฎระเบียบที่ทำให้คุณค่าแก่มนุษย์มหาศาลสืบไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม เริ่มจากสภาพปัญหา และอุปสรรค จากสถานการณ์บ้านเมืองในห้วงเวลาที่ผ่านมามีประเทศไทยประสบปัญหา มากมาย คณะสงฆ์ โดยเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามิ่งมงคลจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช มีดำริที่จะเสริมสร้างความปรองดองและสามัคคีกันของคนในชาติ ให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความ สามัคคีกลมเกลียวกัน โดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล 5 มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนิน ชีวิตประจำวัน และกอรปกับคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ได้ให้แนวทางในการแก้ไขปัญหา ด้วยการให้ทุกภาคส่วนในประเทศร่วมมือกันในเรื่องการสร้างความปลอดภัยและทำให้ประชาชนมีความรักความสามัคคีกัน และมหาเถรสมาคมได้มีมติเห็นชอบโครงการสร้างความปลอดภัยที่โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” และเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสามัคคี ความสามัคคีและเพื่อ ประโยชน์สุขของประชาชน เพื่อสันติสุข แห่งประเทศชาติ การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาประกอบการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน/ชุมชนของหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและความเข้าใจในการรักษาศีล 5 ที่ทำให้เห็นว่ารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยวิเคราะห์ว่า ธรรมคัมภีร์ของ 2 อย่าง เป็นหลักธรรมเพื่อให้ผู้รักษาศีล 5 มี หิริ ความละอายแก่ใจต่อการกระทำบาป มีโอตตปปะ ความเกรงกลัวต่อบาปกรรมที่ทาลงไปหลักเบญจธรรม 5 ประการ คือ ความรักมีความเมตตา มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่นให้เขามีความสุข การประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่ประพฤติดนเองในอบายมุข มีความสำรวมระวัง รู้จักยับยั้งชั่งใจตนเอง ความรับผิดชอบจริงจัง มีความซื่อตรงต่อตนเองและต่อบุคคลอื่น งดเว้นจากการดื่มน้ำเมาอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เบญจธรรมเหล่านี้ถือปฏิบัติกันเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขสงบสุขขึ้นมาได้ หลักวิธี 3 ประการ คือ 1) การงดเว้นด้วยการสมาทาน (สมาทานวิธี) 2) งดเว้นได้เฉพาะหน้า (สัมปตตวิธี) และ 3) งดเว้นได้ เต็ดขาด (สมุจเฉตวิธี) คือ สัมปตตวิธีงดเว้นได้เฉพาะหน้า คือ แม้สบโอกาสที่จะทำความชั่วได้ แต่ก็มีสติยังคิด สามารถระงับใจไม่ทำ เช่น อาจโกงได้แต่ไม่ทำ อาจฆ่าได้แต่ไม่ฆ่า เป็นต้น และหลักธรรมที่เกื้อกูลสนับสนุนการทำกิจทุกอย่างในชีวิต คือสติ รวมไปถึงการเจริญกุศลกรรม

ต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยดี ไม่ให้เกิดความผิดพลาดเสียหาย การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน/หมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ก็เช่นเดียวกัน จำต้องมีสติทุกคราวในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ภายใต้กรอบของศีล 5 ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อความดีงามทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และ สังคมในที่สุด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่า ควรนำรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 การปรับใช้กับชุมชนหมู่บ้านในจังหวัดอื่น มีการศึกษาเปรียบเทียบการรักษาศีล 5 กับหลักธรรมอื่น ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวันตามแนวพระพุทธศาสนาเถรวาท นำหลักการรักษาศีล 5 บรรจุเป็นแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กนักเรียนในระดับประถมศึกษา ส่วนพระสงฆ์ควรนำหลักการรักษาศีล 5 ไปเผยแพร่ในโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น เป็นผู้นำขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตามโครงการเครือข่ายพระสงฆ์เผ่าระวังสี่ชนนเชื้อทางศาสนา นำรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 การปรับใช้กับชุมชนหมู่บ้านในจังหวัดอื่น ๆ และบรรจุหลักสูตรที่เกี่ยวกับการรักษาศีล 5 เผยแพร่ให้ประชาชนทราบถึงคุณค่าและอานิสงส์ของการรักษาศีลให้มากกว่านี้

เอกสารอ้างอิง

- วันชัย สวัสดิ์แดง. (29 กรกฎาคม 2563). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม. (พระมหาดอนอมฐานวโร (พิมพ์สุวรรณ), ผู้สัมภาษณ์) บุญมี แทนแก้ว. (2548). พระพุทธศาสนาในเอเชีย. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ โอภูสุ. (29 กรกฎาคม 2563). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม. (พระมหาดอนอมฐานวโร (พิมพ์สุวรรณ), ผู้สัมภาษณ์)
- พระครูพิศาลสาธุวัฒน์ จารุโก. (6 สิงหาคม 2563). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม. (พระมหาดอนอม ฐานวโร (พิมพ์สุวรรณ), ผู้สัมภาษณ์)
- พระเทพมหาเจติยาจารย์ ปญญาสิริ. (6 สิงหาคม 2563). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม. (พระมหาดอนอม ฐานวโร (พิมพ์สุวรรณ), ผู้สัมภาษณ์)
- พระเทพศาสนาภิบาล กิตตินิธโร. (8 สิงหาคม 2563). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม. (พระมหาดอนอม านวโร (พิมพ์สุวรรณ), ผู้สัมภาษณ์)
- พระพรหมเวที ผุสสธมโม. (8 สิงหาคม 2563). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม. (พระมหาดอนอม ฐานวโร (พิมพ์สุวรรณ), ผู้สัมภาษณ์)

พระมหาโพธิวงศาจารย์ สุรเตโช. (2558). คีล 5 รักษาโลก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา.

พระมหาสุทิตย์ อากาศโร. (2558). คีล 5 คุณค่าของชีวิตและสังคม. นนทบุรี: บริษัทดีไลท์ จำกัด.

สมเด็จพระญาณสังวร สุวฑฺฒโน. (2557). ฝึกใจ. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ธรรมะ อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชิ่ง.

สมเด็จพระมหาธีรราชมิ่งคลาจารย์ วรบุญโญ. (2014). The 1st Interfaith dialogue on Religious Tolerance. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

สำนักงานจังหวัดนครปฐม. (2564). แผนพัฒนาจังหวัดนครปฐม (พ.ศ. 2561 - 2565) ฉบับทบทวน. นครปฐม: กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดสำนักงานจังหวัดนครปฐม.

สุพัตรา สุภาพ. (2549). ปัญหาสังคม. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.